

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr. 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

1a De directeur kan een tweede corrector aanwijzen. In dat geval dient in dit correctievoorschrift voor "gecommitteerde" telkens te worden gelezen "tweede corrector". Indien de directeur geen tweede corrector aanwijst zijn de betreffende bepalingen niet van toepassing.

2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces verbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinerator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.

- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
- 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Indien geen tweede corrector is aangewezen stelt de examinator de score vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer die de school heeft vastgesteld.

De CEVO zal een waarde voor de normeringsterm N bekend maken, die zou hebben gegolden, als deze toets als centraal examen was afgenomen.

N.B. Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regel

Voor het examen culturele en kunstzinnige vorming 2 kunnen maximaal 71 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Blok 1

Maximumscore 1

- 1 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
De Kerk was verworden tot een instituut waarbinnen kerkelijke taken als de verkondiging van de christelijke boodschap en de (pastorale) zorg voor de gelovigen ondergeschikt waren gemaakt aan het instandhouden van de eigen machtspositie (en rijkdom).

Maximumscore 1

- 2 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Franciscus vereenzelvigde zich met de boodschap en/of de idealen van Christus.
Dit betekende dat hij een eenvoudig leven leidde en dat hij de christelijke boodschap op een toegankelijke manier verkondigde. Daardoor vond hij aansluiting bij een groot deel van de bevolking, vooral de velen die als gevolg van de sociale crisis en maatschappelijke veranderingen steeds meer verpauperden.

Maximumscore 2

- 3 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- De franciscaner orde vestigde zich in de stad omdat ze zich hier in de directe nabijheid bevond van de bevolking waar ze zich op richtte. Tot deze bevolking werd gepredikt en er werd onderwijs en zorg gegeven. Andere ordes richtten zich nauwelijks op de bevolking maar leidden een contemplatief leven in kloosters buiten de stad 1
  - De franciscaner orde was in de eerste plaats een bedelorde. Voor eten, drinken en huisvesting was men afhankelijk van wat er door bedelen en dankzij giften voor dienstverlening binnenkwam. Hierin onderscheidde ze zich van ordes die veel eigen bezit hadden in de vorm van gebouwen, vee en landerijen waarvan goed kon worden geleefd 1

Maximumscore 2

- 4 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- Vernieuwing in de kunst: geloofsonderwerpen werden op een meer ‘menselijke’ manier in beeld gebracht. Er werd bijvoorbeeld meer nadruk gelegd op het lijden van Christus. Voorstellingen werden zowel verhalender als realistischer van karakter 1
  - Verband met Franciscus: Franciscus vond het belangrijk dat zijn boodschap toegankelijk was. Hij predikte dan ook op een aanschouwelijke manier, met aandacht voor de menselijke kant van het leven van Christus. Dit leidde tot het verlangen om dit in de kunst na te volgen door levendige en begrijpelijke voorstellingen 1

Maximumscore 2

- 5 – verschil in visie: in tekst 1 wordt gesuggereerd dat Franciscus rechtstreeks invloed heeft gehad op de vernieuwingen in de kunst. In tekst 2 wordt dit gerelativeerd: de vernieuwingen in de kunst waren al voor Franciscus in gang gezet. Het is aannemelijker dat Franciscus’ ideeën goed aansloten bij de tijdgeest 1
- verklaring (één van de volgende): 1
- Eind negentiende eeuw ging geschiedenis vooral over het belang van grote historische figuren (waaraan het belang van de periode werd opgehangen). In meer recente geschiedschrijving wordt de aandacht juist nadrukkelijk gericht op de meer alledaagse, minder spectaculaire omstandigheden waarbinnen belangwekkende figuren konden gedijen en zich manifesteren.
  - Eind negentiende eeuw was er nog niet zoveel bekend over de periode van de Middeleeuwen. Het lag toen voor de hand grote veranderingen te koppelen aan grote persoonlijkheden. Tegenwoordig heeft men een ruimer inzicht in die periode, bijvoorbeeld door nieuwe bronnen die niet per se aan grote persoonlijkheden gebonden zijn. Dat leidt tot een genuanceerder beeld.

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 4	
6 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
• Berlinghieri: Franciscus is overwegend <i>schematisch</i> weergegeven, in een eveneens schematische omgeving (gebouwen, natuur) met een <i>vlakke gouden achtergrond</i> . Dit past in de Byzantijnse schildertraditie die tijdens het leven van Franciscus nog overheersend was en waarbij een heilige eerder als een type dan als een persoonlijkheid (met emoties, of waarmee men zich kan identificeren) werd afgebeeld.	<u>2</u>
Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	<u>1</u>
• Giotto: Giotto's voorstellingen hebben <i>diepte/plasticiteit/volume</i> : een aannemelijke architectonische omgeving, <i>herkenbare figuren</i> met een lichaam dat ruimte inneemt. Daardoor staan de voorstellingen dichter bij het dagelijks leven van de gelovigen. In de loop van de dertiende eeuw ontstond meer aandacht voor een begrijpelijke manier van voorstellen die direct aanspreekt.	<u>2</u>
Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	<u>1</u>
Maximumscore 1	
7 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: De tekst looft de hemellichamen en de elementen en relateert ze aan de mens, door ze als broeder of zuster aan te roepen. Franciscus prijst zowel de Schepper als de schoonheid en het nut van de natuur alsook de gelovigen die nederig leven. God wordt op die manier verbonden met de mens en de hele kosmos, in één groot dankgebed voor de schepping.	
Maximumscore 2	
8 ☐ twee van de volgende:	
• De melodie van het refrein heeft een duidelijke, goed in het gehoor liggende structuur.	
• Er is sprake van een refrein-couplet (rondo) vorm: de eenvoud van de vorm en de herhaling van het keervers zorgen ervoor dat het lied snel onthouden wordt.	
• Het (eenstemmige) refrein nodigt uit tot deelname.	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 1	
9 ☐ Als 'speellieden' stonden de broeders dicht bij de armen of verschoppelingen en het gewone volk, dat ze daardoor beter konden bereiken met de boodschap van Franciscus.	
Maximumscore 2	
10 ☐ twee van de volgende kenmerken:	
• De melodie heeft een grotere (toon)omvang.	
• De melodie is versierd met kortere noten (melismen), technisch lastig om te zingen.	
• De muziek bevat een rollenspel: de solist kondigt de geboorte van Christus aan, de groep antwoordt.	
• Er is sprake van meerstemmigheid.	
• Het instrument (de vedel) speelt (naast de begeleiding) een zelfstandige partij.	
per juist kenmerk	<u>1</u>

Maximumscore 211 twee van de volgende:

- De tekst wordt muzikaal uitgebeeld/gekarakteriseerd, zoals in programmamuziek: bijvoorbeeld het waaien van de wind, het kabbelen van het water, vluchtig flakkeren van het vuur, onderstrepen van 'forte' met krachtige akkoorden.
- Er kan gesproken worden van een 'verhevigde gevoelsuiting', zoals blijkt uit de krachtige en dramatische (opera-achtige) manier van zingen van de solist (met veel vibrato).
- Er is sprake van muzikale sfeerwisselingen (onder meer door tempoovertragingen).
- Er is een grote bezetting van solist, koor en orkest, waardoor grote dynamische contrasten kunnen worden gerealiseerd.

per juist antwoord

1**Maximumscore 3**12 drie van de volgende kenmerken:

- Er is sprake van een zeer uitzonderlijke (curieuze) instrumentatie (mengsel van celloconcert en koormuziek).
- Er is een voortdurende afwisseling tussen en samenspel van moderne dissonanten, glijtonen, slagwerkklanken en traditioneel consonerende samenklanken.
- De cellopartij is modern (avant-gardistisch) vanwege de niet-conventionele speelwijzen (de cello wordt nauwelijks als melodisch strijkinstrument gebruikt, maar speelt een veelheid aan klanken, vaak als een soort slaginstrument).
- De wijze waarop de tekst van het *Zonnelied* wordt gebracht is geïnspireerd door Russische (Russisch-orthodoxe) kerkrituelen, waarbij het heilige/extatische/meditatieve/magische wordt benadrukt (er wordt op toonhoogte voorgedragen/gereciteerd/gepsalmodieerd).
- De zangstem wordt soms gebruikt als instrument (het koor als een orkest) in passages zonder tekst (uit het *Zonnelied*), maar met betekenisloze lettergrepen.

per juist kenmerk

1**Maximumscore 2**13 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Liszt gaat uit van het romantische (negentiende-eeuwse) esthetische principe dat muziek in staat is buitenmuzikale gegevens in muzikale taal uit te beelden. (Dit wordt ook programmamuziek genoemd)
- Gubaidulina en (vooral) Wispelwey wijzen op het meer absolute karakter van de muziek. Er is geen muzikale uitbeelding en dat moet ook niet. (De tekst heeft aan haar eigen uitdrukkingwijze genoeg en moet niet muzikaal versterkt worden)

11

Blok 2**Maximumscore 2**

14 twee van de volgende disciplines:

– film (één van de volgende):

- Men gaat gebruik maken van (irreële) angstbeelden, die worden uitvergroot in spannende films (bijvoorbeeld in de vroege expressionistische films van onder meer Fritz Lang)
- Men toont toekomstvisioenen of dromen waarin meer werkelijkheidsniveaus naast en door elkaar gebruikt worden (als in science fiction van onder meer Fritz Lang)
- Men gebruikt beelden/beelduitsnedes en/of extreme close-ups en/of camerabeweging en –montage om hevige gevoelens op te roepen of om onbewuste relaties te leggen of verschillende bewustzijnsniveaus naast en na elkaar te plaatsen (als in de attractiemontage van Eisenstein)

– beeldende kunst (één van de volgende):

- nieuwe voorstellingen: droombeelden of associatieve beelden of toevallige beelden of archetypische symbolen
- een nieuwe manier van werken: het direct en expressief uiten van onbewuste of hevige gevoelens of van het driftleven of de seksualiteit (expressionisme: Munch, Schiele, Kirchner, Nolde)
- een nieuwe techniek: het automatisch schrift

– dans:

Danskunstenaars gingen op zoek naar een nieuwe danstaal, waardoor innerlijke gevoelens en het zieleleven van de mens kon worden uitgedrukt (bijvoorbeeld in de Ausdruckstanz van Mary Wigman en Kurt Jooss en in de expressionistische dans van Martha Graham).

– muziek:

Componisten kiezen dikwijls innerlijke gevoelens en het (conflicteuze) zieleleven van de mens tot onderwerp (onder meer in het monodrama *Erwartung* van Schönberg of de opera's van Richard Strauss). Op zoek naar de intensivering van de uitdrukking worden de grenzen van het tonale-harmonische stelsel dikwijls opgerekt of overschreden; in het bijzonder wordt gezocht naar steeds indringender muzikale tekstuitdrukking.

per juist antwoord

1

Maximumscore 2

15 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Het verhaal gaat over (fysieke) verlangens (libido) die volgens Freud voortkomen uit het onbewuste, het (verborgen) gevoels- of driftleven. Dit onbewuste driftleven stuurt het gedrag van de mens, meer dan de ratio, het verstand of de conventie. In het verhaal geeft de vrouw zich over aan een lager geplaatste man en gaat ten onder aan innerlijke conflicten die voortkomen uit haar gedrag. (Freud onderkende twee tegengestelde drijfveren van de mens, Eros/levensdrift en Thanatos/doodsdrift. Deze sturen in het stuk het gedrag van de hoofdpersoon.)

Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven

1

Maximumscore 2

- 16 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Beide dromen typeren de maatschappelijke verhoudingen van die tijd, waarin sociale posities verschuiven en/of traditionele verhoudingen veranderen door opkomst van de vrouwenemancipatie en doordat gestreefd wordt naar het opheffen van klassenverschillen. De bediende wil opklimmen naar een hogere maatschappelijke positie, de freule wil vrijheid zoals mannen die hebben (maar is tevens bang voor de gevolgen).

Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven

1

Maximumscore 4

- 17 vier van de volgende:
- (mise-en-scène) De (letterlijke) afstand tussen Jean en Kristin wordt steeds kleiner, tot zij oog in oog met hem staat. Hierdoor wordt de dialoog intiemmer en indringender.
  - (mise-en-scène) Kristin staat en Jean zit. Daardoor wordt zij (moreel) boven hem geplaatst en dwingt zij de confrontatie, of: Kristin staat op de voorgrond, Jean zit op de achtergrond, daardoor heeft zij de leiding in deze scène.
  - (mise-en-scène) Kristin loopt, is actief. Jean verroert zich niet. Daarmee heeft zij de leiding van de dialoog.
  - Er zijn pauzes/stiltes tijdens het vraag- en antwoordspel die de spanning versterken.
  - (standpunt) Afwisselende shots van hem en haar waardoor de inhoud van de tekst wordt versterkt (Kristin dwingt, Jean wil liever niet antwoorden).
  - (uitsnedes/beeldcompositie) Belangrijke details worden benadrukt, bijvoorbeeld het halfvolle glas vooraan in beeld, werkende handen die stilvallen, close-ups van gezichten tijdens stiltes.

per juist antwoord

1

Maximumscore 2

- 18 Antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- (begin) De vogel in de kooi is een metafoor voor Julie, die gevangen zit in de 'gouden kooi' van haar stand en die wil ontsnappen, of: De vogel die zij maar niet uit de kooi kan pakken verbeeldt de moeite die Julie heeft om afscheid te nemen van haar huidige bestaan (en Jean maakt die breuk definitief door de vogel te doden)
  - (einde) De wrede daad van Jean haalt Julie ruw uit de droom. Het verschil tussen hen (stand en karakter) is onoverkomelijk en haar lot is, net als dat van de vogel, bezegeld, of: door de vogel, symbool voor het leven dat Julie leidde, te doden, is er geen weg terug voor haar. Ook kan zij niet verder met zo'n wrede man en rest alleen de dood

1

1

Maximumscore 1

- 19 De eenakter comprimeert de lengte van een toneelstuk tot één akte van ongeveer één à anderhalf uur, waarin zonder (illusie-verstorende) pauzes een eigentijds stuk wordt gespeeld. Door eenheid van tijd, plaats en handeling en de beperking van het aantal personages ontstaat er een hoge concentratie op het kernconflict tussen de personages, waardoor er meer kans is op een grotere emotionele betrokkenheid van de toeschouwer.

Maximumscore 4

- 20 • lijsttoneel: het toneel wordt afgescheiden van de zaal en wordt een kijkdoos, waarin de illusie geconcentreerd wordt 1
- verduistering van de zaal: hierdoor ontstaat een scheiding tussen acteurs en publiek, waardoor de concentratie van de kijker gericht wordt op de actie van de acteurs in het licht en niet wordt afgeleid door andere toeschouwers 1
  - vierde wand: acteurs doen alsof het publiek er niet is en reageren vanuit de eigen spelwerkelijkheid op elkaar. Hierdoor neemt de illusie toe 1
  - doorleefd acteren: door de rol 'te leven' wordt de illusie van echtheid bevorderd en de identificatie met het personage, het meeleven, versterkt 1

Maximumscore 2

- 21 drie van de volgende:
- Er is een sociale omgeving (keuken waarin gewerkt wordt, bel voor bediening).
  - Er zijn realistische details (gordijnen, potten, pannen, ijzer, tin).
  - De tijd van het jaar wordt gesuggereerd of de natuur ontluikt (zomerblouse, bloeiende takjes).
  - De thematiek is aangegeven (cupidobeeld in de tuin).

Indien drie antwoorden juist	<u>2</u>
Indien twee antwoorden juist	<u>1</u>
Indien minder dan twee antwoorden juist	<u>0</u>

Maximumscore 1

- 22 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Meyerhold zag de acteur als een mechanisch bewegend ‘construct’ dat wordt opgebouwd door middel van oefening. De acteur werd daarmee een soort arbeider, die meewerkte aan de totstandkoming van de nieuwe communistische maatschappij in de Sovjetunie waarin arbeid en industrie werden geïdealiseerd (met als consequentie voor de acteur dat deze werd gereduceerd tot een sportieve, goed getrainde performer, zonder veel individuele kenmerken of eigen inbreng).

Maximumscore 2

- 23 twee van de volgende:
- Het toneelbeeld is abstract of niet-realistisch: een constructie van trappen, verhogingen, wielen/raderen, een verwijzing naar de constructie van een werkelijkheid.
  - De kostuums geven bewegingsvrijheid voor de biomechanische bewegingen van de acteurs.
  - De kostuums laten zien dat persoonlijke karaktertekening er niet toe doet; iedere acteur is een arbeider in dienst van de opbouw van de nieuwe maatschappij.
  - Het gaat niet om het individu maar om het collectief of om het uitdragen van een collectief idee.

per juist antwoord 1

Maximumscore 2

- 24 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Brecht maakte anti-naturalistisch of anti-realistisch theater door gebruik te maken van vervreemding en anti-illusionisme (in speelstijl en vormgeving). Hij benadrukte net als Meyerhold de onechtheid van het theater door het te tonen als theateraal ‘construct’: de toeschouwer mag niet wegzwijmelen in illusie, maar moet aangezet worden tot nadenken over sociaal en politiek gevoelige kwesties. Daarmee wilde Brecht, net als Meyerhold, een bijdrage leveren aan de totstandkoming van een betere sociale werkelijkheid.

Indien een relevant deel van het antwoord is gegeven 1

Maximumscore 2

- 25 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- Het decor is zowel realistisch als symbolisch: een levensgrote tribune verwijst naar een megaparty of grootschalig festijn (realistisch) maar is ook een symbool van hiërarchie of verbeeldt de sociale ladder naar een betere positie, of: het is ochtend, het feestterrein is verlaten, de tribune is leeg (realistisch) en dat zou de psychologische leegte (Jean is er met een andere vrouw vandoor) van Kristin kunnen symboliseren, of: de tribune kan gezien worden als het schouwtoneel (realistisch en symbolisch tegelijk); het spel is over, Kristin blijft met haar gevoelens achter in de leegte, waar niemand haar meer hoort.
  - Het spel is geloofwaardig maar ook vervreemdend: Kristin produceert onverstaanbare klanken, gebaart heftig met haar armen. Maar ze is overtuigend in de verbeelding van haar boosheid en verdriet.

per juist antwoord

1**Blok 3****Maximumscore 3**

- 26 drie van de volgende kenmerken:
- Het is een vorm van bewegingstheater, waarin het verhaal wordt overgebracht via beweging/fysieke taal (die belangrijker is dan de tekst).
  - De gebaren zijn groot en overdreven.
  - Er wordt gebruik gemaakt van maskers en/of van bonte, kleurrijke kostuums.
  - Het is grappig, speels, met bijvoorbeeld acrobatische buitelingen.

per juist kenmerk

1**Maximumscore 1**

- 27 In de prima pratica is sprake van polyfonie of meerstemmigheid, waarbij de stemmen (melodisch en ritmisch) door elkaar lopen. Er zijn vijf verschillende stemmen die elk een zelfstandige (eigen) lijn hebben.
In de seconda pratica wordt de tekst door één stem gezongen (monodie). De andere zangers hebben de functie van begeleiding (samen met de luit).

*Opmerking**Alleen als beide stijlen besproken zijn 1 scorepunt toekennen.***Maximumscore 2**

- 28 twee van de volgende argumenten:
- De acteurs illustreren de tekst en de muziek door middel van bewegingen en door middel van gebaren, zodat aspecten van zowel de danskunst als de toneelkunst te zien zijn.
  - De handelingen van de acteurs zijn zowel geregisseerd als gechoreografeerd, wat blijkt uit de interactie (regie) en de vastgelegde patronen die door de acteurs worden 'gedanst'.
  - Het aandeel beweging is even groot/belangrijk als (of zelfs groter dan) het aandeel toneel.

per juist argument

1**Maximumscore 2**

- 29 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:
- inhoud: in de beweging komen (op een gestileerde manier) vleierij, onderdanigheid en/of hofmakerij tot uitdrukking 1
  - vorm: de gebaren zijn hoofs, vol égards, met buigingen en/of uitdagende handkussen 1

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 2	
<p>30 ☐ De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nieuw was destijds dat hij videotechnieken gebruikte om beelden samen te stellen uit apart gefilmde of gefotografeerde fragmenten. Hij mengde bijvoorbeeld in de studio gefilmde figuren met statische fotomontages van achtergronden. Daar tussenin monteerde hij bewegende beelden van kabbelend water • Nieuw waren ook de technieken om uit het ene beeld een ander te laten ontstaan door middel van overvloeien. In de scène met de monnik is bijvoorbeeld te zien dat hij beelden laat opkomen, vervagen en overvloeien in nieuwe beelden 	<p style="text-align: right;"><u>1</u></p> <p style="text-align: right;"><u>1</u></p>
Maximumscore 2	
<p>31 ☐ twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hij heeft het stuk opgedeeld in kleinere, korte verhaalfragmenten. Deze zorgen voor afwisseling en het programma wordt daardoor aantrekkelijk om naar te kijken. • Hij heeft veel aandacht besteed aan de ‘couleur locale’ ofwel aan kleurrijke kostuums, maskers, Italiaanse sfeerbeelden. Deze aankleding geeft het programma een filmisch karakter dat de aandacht vasthoudt. • Hij heeft het programma voorzien van tekstfragmenten (van Komrij) die de (in het Italiaans gezongen) madrigaalkomedie ook inhoudelijk toegankelijk maken voor een groot publiek. <p>per juist antwoord</p>	<p style="text-align: right;"><u>1</u></p>
Maximumscore 1	
<p>32 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Dans werkt imago-versterkend: dans is dynamisch, sexy en past erg goed bij de cultuur van het fysieke die in de massacultuur een rol speelt en/of draagt op die manier bij aan de opbouw van het imago van de ster.</p>	
Maximumscore 3	
<p>33 ☐ drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De setting van een club geeft meer dramatische mogelijkheden: er zijn (glamour-achtige) vrouwen aanwezig, waardoor het ook voor de hand ligt dat er gedanst wordt. • De figuren staan in een ruimte (in plaats van statisch aan een eettafel te zitten) en/of de club is (hier) een ruimte met niveauverschillen (trap, tafel, podium) waarop gedanst kan worden. • Er horen confrontaties/ruzies bij zo'n setting, wat aanleiding geeft tot bepaalde dansacties. • Gangsters zijn snelle/handige/sterke jongens en daarom is/zijn er snelle dans/spagaat/lifts te zien. <p>per juist antwoord</p>	<p style="text-align: right;"><u>1</u></p>
Maximumscore 3	
<p>34 ☐ vier van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn lange shots van Jackson, waarbij wordt ingezoomd tot op de halve figuur. • Hij wordt geïsoleerd van de groep door licht/donker-effecten (met soms een blauw spotlight op hem gericht). • Hij valt op door de kostuumkeuze: het witte pak trekt de aandacht. • Hij is vrijwel steeds volledig in beeld en/of wordt nauwelijks overlapt door anderen. • Zijn afwijkende, virtuoze choreografie wordt benadrukt door het inzoomen op de draaiende voeten. • Hij wordt op de tafel geplaatst, die daarmee functioneert als een podium. <p>Indien vier antwoorden juist</p> <p>Indien drie antwoorden juist</p> <p>Indien twee antwoorden juist</p> <p>Indien minder dan twee antwoorden juist</p>	<p style="text-align: right;"><u>3</u></p> <p style="text-align: right;"><u>2</u></p> <p style="text-align: right;"><u>1</u></p> <p style="text-align: right;"><u>0</u></p>

Maximumscore 1

- 35 □ Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
De setting van een gangstermilieu uit de jaren dertig roept een geheimzinnige sfeer op van sensatie en gevaar. De duistere onderwereld wordt hier geïdealiseerd, met mooie mensen en met de ster Michael Jackson als held. Op die manier kan het publiek even ontsnappen uit de dagelijkse werkelijkheid en/of zich identificeren met de figuren uit de clip.

Bronnen muziekfragmenten:

Canticum creatorum, door Altramar, Saint Francis and the minstrels of God, Dorian DIS-80143, 1996

Cristo è nato, door Altramar, Saint Francis and the minstrels of God, Dorian DIS-80143, 1996

Cantico del sol di San Francesco d'Assisi, S.4., Liszt, Ferenc. Cantatas and hymns, Hungaroton HCD 31960, 2002

The canticle of the sun, Sofia Gubaidulina, 2004 Channel Classics CCS 20904 Hybride SACD 5.0 surround, DSD opname Pieter Wispelwey, cello, Collegium Vocale Gent olv Daniel Reuss, leden van het Prometheus ensemble

Bronnen Videofragmenten:

Teleacdocumentaire *Renaissance* (deel 1), BBC Andrew Graham-Dixon, Teleac/NOT, Kosmos-Z&K Uitgevers, Utrecht/Antwerpen 2002

Miss Julie, 1999, regie Mike Figgis, Daza Productions Limited and Gallery Motion Pictures Ltd.

Fröken Julie, door De Paardenkathedraal, 1977, regie Dirk Tanghe

Barca di Venetia per Padova, door Jaap Drupsteen, 1982

Everybody dance now, regie Margaret Selby, productie van Thirteen/WNET, 1991, door NOS uitgezonden op 19 mei 1992

Met dank aan:

De Paardenkathedraal, Utrecht
Jaap Drupsteen

inzenden scores

Voor dit examen hoeft u geen afnamegegevens aan Cito te verstrekken.

Einde